БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 2 (8528)
ЯНВАРИИН 3
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн.

ЗЭДЫН ХОНИШОДЫЕ МҮРЫСӨӨНДЭ УРИНАБДИ

Сэлэнгын аймагай хонишодой социалистическэ уялга

СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин Хандалгада, мүн хүдэлмэришэнэй болон коммунистическэ партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөндэ абтаһан Декларацида, эб найрамдалай Манифестдэ харюу болгон, бүхы совет арад коммунистическэ байгуулалтадаа бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ США-е хүсэхэ тухай партиин табиһан асари ехэ зорилгые бэелүүлэн, мяха, нооһо, һү бүри ехээр абахын, ниитынгээ малай тоо толгойе бүри олошоруулхын түлөө шэнэ, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые тодорхойлон гаргана.

Хонин ажалые түргөөр хүгжөөхэ, хонидой тоо толгойе олошоруулха хэрэгтэ хонидые хэнзэлүүлжэ, жэлдээ хоёр түрүүлхэ гээшэ ехэ удхашанартай. 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абаха тухай Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой гаргаһан үүсхэл хадаа хонидой тоо толгойе түргөөр олошоруулха бодото арга боломжо байна гээшэ.

Хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхэ—хэнзэлүүлхэ гээшэ манай республикын хонишодой бодото хэрэг дээрэ шалгагдаһан байна. Мүн манайшье аймагай хонишод хонидые олоор хэнзэлүүлжэ болохо байһанине тодорхойлон харуулаа. Тиигэжэ «Коммунизм» колхозой Гомбо Базарай Дашиевай бригадынхид мүнөө 100 хонин бүриһөө 142 хурьга абаа. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Эрдынеевэй бригадынхид 100 хонин бүриһөө 125 хурьга, Бальжиевагай бригадынхид 100 хонин бүриһөө 115 хурьга абаһан байна бшуу. Хонин бүриһөө ехэ нооһо хайшалһан хонишод олон. Жэшээнь, совхозой хонишон В. Цыцырунова 1957 ондо хонин бүриһөө 5 килограмм 900 грамм, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон И. Эрдынеев—5 килограмм 200 грамм, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Дансарунова—3 килограмм 900 грамм, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Гомбоева—3 килограмм 880 грамм нооһо хайшалһан байна. «Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэлые дэмжэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгада харюу болгон, бидэ, Сэлэнгын аймагай хонишод, хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, нооһо бүри ехээр хайшалдаг болохо зорилгоёо бэелүүлхын түлөө бүхы мэргэжэл шадабаряа, хүсэ шадалаа элсүүлхэ байнабди.

Бидэ 1958 ондо аймаг дотороо 100 хонин бүриһөө 140 хурьга абажа түлжүүлхэбди. Мүн тиихэдэ зарим колхозууд, хонишодой бригаданууд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 164 хурьга, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Ильича», «Коммунизм» колхозойхид, Сэлэнгын хониной совхозойхид 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абаба. Нүхэр П. Биликтуевай хонишодой бригада 100 хонин бүриһөө 184 хурьга, Д. Батуевай бригадынхид—180 хурьга, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой А. Николаевай бригадынхид—178, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Ц. Цынгуновагай, Б. Н. Ринчиновэй бригадынхид, «Коммунизм» колхозой С. Хандуевай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нүхэд Цоктоевой, Эрдынеевэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой Ц-Д. Дармаевай, совхозой хонишод нүхэд Бальжиевагай, Гасаруновагай болон Ринчиновэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод нүхэд Б. Эрдынеевэй, Б. Цыреновагай, Ц. Гомбоевагай бригадынхид 100 хонин бүриһөө 160-һаа 174 хүрэтэр хурьга абаха уялга абаа.

Эдэ уялгануудайнгаа бэелүүлэгдээд байхада 80 мянгаад тухай хурьга абажа, 1958 оной эсэстэ аймаг дотороо 200 мянган толгой хонитой болохобди. Мүн 1958 ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм тухай нооһон хайшалагдаха.

Энэ хадаа бэрхэтэй хэрэг мүн. Илангаяа энэ үбэлжэлгын үедэ совхоз, колхозууднай үбһэ тэжээлээр ехэ дутамаг байна. Гэбэшье, бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэжэ, хэнзэлхэ хонидые һаяын сагта һайн тэжээлээр эдеэлүүлжэ эхилхэ, мүн хусануудай эдеэлүүлгэ, харууһалга һайжаруулха, искусственнаар үрэжүүлгын пунктнуудые саг соонь бэлдэхэ байнабди. Тиигэжэ хонидой хурьгалһаар түрүүшын 20 хоногой туршада үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулагдаха, томо болоһон хурьгадые саг соонь эхэһээнь таһалжа, хурьгалһан хонидые амаруулаад, хэнзэ һайн хурьгадые абаха зорилготойбди.

Хонидой тоо толгойе эрид олошоруулхатайгаа хамта, мүн лэ үбһэ тэжээл ехээр бэлдэдэг болохобди. 1958 ондо тэжээлэй культурануудай талмайе ехэдхэхэ, сабшалангайнгаа ургасые дээшэлүүлхын түлөө бүхы хэмжээ абаха байнабди. Хонидойнгоо олон болохын зэргээр хонидой байра, хото хорёо бариха, худаг малтаха, хонишодой байха гэрнүүдые, культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор хэхэ болонобди. Хэнзэ хурьгадые олоор абажа түлжүүлһэн хонишод һайнаар урмашуулагдаха.

Абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэмнай лабтай гэжэ мэдүүлээд, Зэдын аймагай хонишодые социалистическэ мүрысөөндэ уринабди.

(1957 оной декабриин 27-до аймагай түрүү хонишодой суглаанда энэ социалистическэ уялга зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдаа).

К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев Н. А. Булганин гурбанай эльгээһэн Шэнэ жэлэй амаршалганууд

К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин гурбан 1957 оной декабриин 31-дэ Гадаадын оронуудэй толгойлогшонорто, манай хани ороной правительствэнуудай толгойлогшонорто шэнэ жэлэй амаршалгануудые эльгээбэ. Гарагша Шэнэ жэлдэ арадуудай хоорондохи хани барисаан, эб найрамдал улам бэхижэжэ, ерээдүй тухайгаа, өөһэдынгөө хүүгэдэй, түрэлхидэйнгөө хуби заяан тушаа һанаагаа зобонгүйгөөр, хүнүүд хаа хаанагүй эбтэй эетэйгээр ажаһуужа, амгалан ажал эрхилхэ бэзэ гэжэ найдагдажа байһан тухай тэдэ амаршалганууд соонь хэлэгдэнэ.

Һайн һайхан эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ амжалта туйлахыень, зол жаргалтай ажаһуухыень К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин амаршалганууд соогоо арадуудта хүсэбэ.

(ТАСС).

СОВЕТ АРАДТА

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Шэнэ жэлэй амаршалга

Хүндэтэ нүхэд! Ханинар! Манай агуу ехэ социалистическэ Эхэ ороной эрхэтэд!

Гарагша Шэнэ жэлээр дарамдуулан, баатарлиг совет арадые, эрэгтэй, эмэгтэй бүхы хүдэлмэришэдые болон колхознигуудые, манай ороной интеллигенцинэ, алдарта Совет Армиин болон Флодой сэрэгшэдые, манай гайхамшаг зуушуулые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

1957 он түгэсэбэ. Энэ манай һайн жэл байжа, совет хүн бүхэн һайн һайхан үгэ хэлэжэ, тэрэние үдэшөө. Манай арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр коммунизм байгуулха хэрэгтээ шэнэ, гайхамшагта амжалтануудые энэ жэлдэ туйлаа. Социалистическэ промышленность хүсэтэ ехээр хүгжэнэ. Манай промышленность 1957 оной түсэбые нилээд ехээр дүүлэн дүүргээ. Һү, тоһо болон мяха абалгаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэжэ, урдань орохо гэһэн зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, манай хүдөө ажахы эршэмтэйгээр хүгжэжэ байна. Арад зоной манай ажабайдалынь бүри һайжараа, культурна хэмжээниинь дээшэлээ, гэр байра айхабтар олоор баригдадаг болобо.

Үнгэрэгшэ жэл наука, техникэ хүгжөөхэ талаар манай ороной агууехэ илалтануудые туйлаһан жэл гэжэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ орохо байна. Оюун бэлигтэ манай эрдэмтэдэй, инженернүүдэй, техникүүдэй болон хүдэлмэришэдэй бүтээһэн, бүмбэрсэ дэлхэйе тойрогшо түрүүшын советскэ хэмэл одонууд манай арадай зохёон байгуулхы бэлиг шадабаритай байһые тон элеэр харуулжа, социализмын илаһан ороной нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэбэ.

Бүхы совет хүнүүд, мүн тэдээнтэй хамта бүхы социалистическэ оронуудай арадууд, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы түрүү хүн түрэлтэн арадуудай түүхэдэ шэнэ үе шата нээһэн Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе 1957 ондо һүр жабхалантаар тэмдэглээ. Капитализмын дарлалга мүлжэлгые хэтэ мүнхэдөө усадхаһан эрхэ сүлөөтэ арад, сүлөөтэ хүн социализмын эрхэ байдалда ямар ехэ амжалта туйлажа шадаха байнаб гэжэ дэлхэйн бүхы нютагуудһаа һайндэртэмнай ерэһэн оло мянган айлшаднай нюдөөрөө хараа.

1957 ондо социализмын оронуудай бата нэгэдэл, жагсаалынь саашадаа бэхижээ, дэлхэйн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ элитэ ехэ илалтанууд туйлагдаа, мүн тэрэшэлэн эб найрамдалые хүсэгшэ түрүү хүсэнүүд хадаа дайе хүсэгшэ, хархис этэгээдүүдые илаһан байна. Советскэ Союзай ябуулдаг эб найрамдалда дуратай политикые, эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байха гэһэн политикые олон миллион хүнүүд дэмжэдэг болонхой. Дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ шанга байдал зарим тэды зөөлэрөө. Эб найрамдалай хүсэнүүд үдэр ерэхэ бүри олошорно, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэеэ болихо гэһэн эрилтэ улам үсэд шангаар табигдана, арадууд империализмда эсэргүүсэн, буу зэбсэг хуряалгахын ба атомна буу зэбсэгые хорюулхын, уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые зөөлэрүүлхын түлөө, эб найрамдалай, арадуудай хоорондын этигэл найдабариин түлөө тэмсэнэ.

Хүндэтэ нүхэд! Ханинар! Совет оромнай хүсэ шадалайнгаа түлэг дунда Шэнэ жэлдэ оробо. Эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хэрэгтэ 1958 ондо шэнэ амжалтанууд туйлагдаха гэжэ совет хүнүүд гүнзэгы ехээр этигэнэ. Бидэнэр ерээдүй байдал бүри һайн байха гэжэ найдаха бүхы үндэһэтэйбди. Гарагша Шэнэ жэлдэ бүхы арадуудай амгалан байдалда ажаллахынь тулада, манай нангин зорилго — коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ шэнэ амжалтануудые арадаймнай туйлахынь тулада Коммунистическэ парти болон Советскэ правительство хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха.

Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ республикануудай Союз—манай агууехэ Эхэ орон улам хүгжэн һалбаржа, бүри түгэс хүсэтэй, бүри баян болог лэ!

Коммунистическэ партиие болон Советскэ правительствые нягтаар тойрон жагсаһан совет арадай таһаршагүй бата нэгэдэл улам бэхижэг. Иигэжэл нэгэдэнхэй байгаа һаа, бидэнэр агууехэ шэнэ илалтануудые, амжалтануудие туйлажа шадахабди.

Зохёон байгуулхы ажалдаа, һуралсалдаа, манай Эсэгэ ороной аша туһада эрхилжэ байһан бүхы ажалябуулгадаа, мүн ажабайдалдаа шэнэ амжалта туйлахыетнай, элүүр энхэ, зол жаргалтай ажаһуухыетнай, нүхэд, ханинар, таанадта хүсэнэбди!

Шэнэ жэлээр, хүндэтэ нүхэд!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ — **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** — **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

1957 ондо гэр байрануудые бариха түсэбэй дүүргэгдэһэн тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет «СССР дотор гэр байрын барилгые хүгжөөхэ тухай» тогтоол 1957 оной июлиин 31-дэ баталан абажа, ойрын 10—12 жэлэй туршада орон дотроо гэр байраар дуталдахаяа болихо гэһэн зорилго табиһан байна. 1957 ондо гүрэнэй мүнгэ зөөреэр, мүн гүрэнэй урьһаламжа болон хүн зоной мүнгэ зөөри хэрэглэн, гэр байра бариха, тэдэниие бэлэн болгохо түсэбэй ёһоор хамта дээрээ 46 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха ёһотой байһан аад, дурсагдаһан Тогтоолой һүүлээр гүрэнэй энэ түсэб 47 миллион дүрбэлжэн метр хүрэтэр дээшэлүүлэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түүхэтэ Тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, совет барилгашад үргэн ажалшадай эдэбхитэйгээр туһалһанай ашаар ехэ амжалта туйлажа, хараалагдаһан даалгабариие үлүүлэн дүүргээ.

1957 ондо гүрэнэй зүгһөө гэр байрын барилга хэһэнэй, тэрэшэлэн городуудта, городой түхэлтэй тосхонуудта, МТС-үүдтэ, совхоз болон леспромхозуудта хүн зоной гэр байра бариһанай ашаар хамта дээрээ 48 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр бэлэн болгогдоо. Энэнь 1956 ондо баригдаһан гэрнүүдтэ орходоо 30 процентээр ехэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлени.

„АРАДУУДАЙ ХООРОНДО ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ" ГЭҺЭН УЛАСХООРОНДЫН ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО КОМИТЕДТЭ

1957 оной ноябриин 5-да болон 11-дэ академик Д. В. Скобельцынэй түрүү доро «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо комитедэй заседанинууд болоо.

Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо тушаа ороһон дурадхалнуудые Комитет хаража үзөөд, энэ асуудалаар шиидхэбэри абаа.

«Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» гэжэ уласхоорондын Ленинскэ шангуудые 1956 ондо олгохо тухай Комитедэй тогтоол доро толилогдобо.

„Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө" гэһэн уласхоорондын Ленинскэ шангуудые 1956 ондо олгохо тухай тогтоол

„Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө" уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо комитет 1957 оной ноябриин 11-дэ баталан абаба

Эб найрамдал батадхан, саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» гэһэн уласхоорондын Ленинскэ шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо:

Чандрасекхара Венкат **Раман**—эрдэмтэ-физик, Индиин Наукануудай академиин президент.

Эммануэль **Д'Астье** де ла **Вижери** — олониитын ажал-ябуулагша, Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-түрүүлэгшэ (Франци).

Мария Роса **Оливер**—уранзохёолшо ба олониитын ажал-ябуулагша эхэнэр, Эб Найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн (Аргентина).

Николай Семенович **Тихонов** — уранзохёолшо, Эб найрамдалые хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшэ (СССР).

Удакендавала **Сарананкара** Тхеро—буддын шажантанай лама (Цейлон).

Данило **Дольчи** — уранзохёолшо, олониитын ажал-ябуулагша (Итали).

Генрих **Брандвайнер** — Грац городтохи уласхоорондын болон церковно эрхэ шэнжэлдэг университедэй профессор (Австри).

Комитедэй Түрүүлэгшэ
Дмитрий СКОБЕЛЬЦЫН
Комитедэй Түрүүлэгшын орлогшонор
ГО МО-ЖО
Луи АРАГОН
Комитедэй гэшүүд:
Григорий АЛЕКСАНДРОВ
Джон БЕРНАЛ
Ян ДЕМБОВСКИЙ
Анна ЗЕГЕРС
Пабло НЕРУДА
Михаил САДОВЯНУ
Сахиб Синг СОКХЕЙ
Илья ЭРЕНБУРГ.

КПСС-эй обкомдо

1958 ондо хонидые хэнзэлүүлхэ тухай

Хонидые жэлдээ хоёр хурьгалуулха талаар Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхозойхид ехэ һайшаалтай дүй дүршэлтэй болоо гэжэ КПСС-эй обком тэмдэглэбэ. Энэ колхоздо ажахын үнгэрһэн жэлдэ 100 хонин бүриһөө 170 хурьган абтаа. Тиигээд 1958 ондо 100 хонин бүриһөө 160 хурьга абаха уялга тэндэхи хонишод абаа. Хонин ажалые хүгжөөхэ талаар үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дүнгүүдые гаргажа, 1958 ондо бүхы эхэ хонидоо жэлдээ хоёр түрүүлхэ, хэнзэлүүлхэ зорилго Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозойхид табяа. 1958 ондо хонидоо хоёр түрүүлжэ, 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абаха гэжэ республикын бүхы хонишодто тус колхозойхид хандаһан байна.

«Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэл-уряае республикымнай колхоз, совхозууд, Тарбагатайн, Хоринн, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын болон бусад аймагууд халуунаар дэмжээд, 1958 ондо 100 хонин бүриһөө 150-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, жэлэй туршада хонидойнгоо тоо толгойе нэгэ хахад дахин олошоруулха, тиигэжэ хоёр нэгэн жэлэй туршада эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 100 толгой хонитой болохо уялга эдэ аймагууд абаа.

Республикын бүхы колхознигуудай, хонишодой халуунаар дэмжэһэн «Улаан Одон» колхозой энэ үүсхэл хадаа хонидой тоо толгойе түргөөр олошоруулха, нооһо абалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай байна.

Республикын бүхы колхоз, совхозуудта бүхы эхэ хонидые жэлдээ хоёр түрүүлдэг болохо гээшэ бэелүүлэгдэхээр лэ хэрэг гэжэ КПСС-эй обком тоолоно. Урда урдын жэлнүүдтэ хонид бултадаа үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалуулагдадаг, мүн тиихэдэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг болоһон байгаа. Хонидой хото хорёо, байра олоор баригдадаг, үбһэ тэжээл ехээр бэлдэгдэдэг болоһон байна. Тиимэ ушарһаа саашадаа хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхэ дүүрэн аргатай болоһон байнабди.

Хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхын тулада үбэлдөө хонидой хурьгалһанай һүүлээр хоёр-гурбан неделиин туршада эмхитэй һайнаар орооной хүдэлмэри үнгэргэхэ, эхэ хонидые, хусануудые һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха байһаниие хараадаг абажа, КПСС-эй обком иимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ тогтообо.

Бүхы колхоз, совхозуудта хонидые ороондо оруулха хүдэлмэриие хойшолуулангүй, һаядаа ябуулха. Бүхы түгэдые, мүн энэ жэлэй декабрьда хурьгалһан хонидые ороондо оруулха.

Хурьгалһан хонидоо 1958 оной январь, февраль һарада бултыень ороондо оруулхын тулада хонишодой отара бүхэндэ энэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгажа байха.

Колхоз, совхоз бүхэндэ хэнзэлүүлэгдэхэ хонидые, мүн хусануудые һайнаар эдеэлүүлдэг, харууһалдаг болохын тула бүхы зохихо хэмжээнүүдые абаха. Үбэлэй үедэ хонидые ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие һайнаар үнгэргэхын түлөө хэмжээ абаха байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ искусственна үрэжүүлгын гүрэнэй станцинуудые хонидые ороондо оруулха хүдэлмэридэ хүсэдөөр бэлдэжэ хабаадуулха. Үбэлэй үедэ иимэ станцинуудай тус тустаа искусственна үрэжүүлгэ хэхэ хүдэлмэриень тодорхойлон заажа үгэхэ.

Хонидые үбэлдөө ороондо оруулха тухай МТС-эй, аймагай зоовет-мэргэжэлтэдтэ тус тустань даабари үгөөл, колхозуудые даалгажа үгэхэ.

1958 ондо хонидые хэнзэлүүлхэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлхын тула партийна эхин организацинуудые, колхозой, совхозой, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдые үргэнөөр хабаадуулхыень партиин айкомуудые КПСС-эй обком уялгалба. Коммунистнууд, комсомолшуудые, мүн партийнабэшэ эдэбхитэд-колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые хонин ажалда хүдэлхөөр нэмэжэ эльгээхэ. Хонишодто зооветмэргэжэлтэдэй зүгһөө ехээр туһаламжа үзүүлдэг болохын тула хэмжээ абаха. Хонидойнгоо тоо толгойе түргэнөөр олошоруулха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хонишодой дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Хүдөө нютагуудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадые хонидой олоороо хурьгалжа байха үедэ совхоз, колхозуудай хонишодой бригадануудта хүдэлмэрилхөөр эльгээхыень аймгүйсэдкомуудта зүбшөөл үгэхыень Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха гэжэ тогтоогдоо. Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй ахалагша курснуудай 120 һурагшадые хонидой хурьгалха үедэ хурьга абалсахыень һараар хүдөө эльгээхэ гэһэн үүсхэлыень КПСС-эй обком һайшааба. Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй һурагшадай элдэб бэшэгые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэжэ, январиин 10-һаа колхоз, совхозуудта һурагшад, багшанарнуудаа гаргажа, түл абахада туһаламжа хүргүүлхыень Бурят-Монголой зоовет-институдай (нүхэр Филипповые), совпартһургуулиин (нүхэр Кузичевые), Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй (нүхэр Вельверые) директорнуудые КПСС-эй обком уялгалба.

Хонидые ороондо оруулха талаар колхоз, совхозуудта туһаламжа хүргэхыень хүдөө ажахын Министерствэһээ хүдөө ажахын болон зооветинститудай, түрүү шэнжэлгын станциин хони үсхэбэрилхэ талаар гол мэргэжэлтэдые, ветеринарна врачуудые, январь, февраль һарада аймагуудта эльгээхэ.

Хонишодой дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулхыень, хонишодой бригадануудта лекци, хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхыень, колхоз, совхозуудта һайн бэлэдхэлтэй лекторнуудые, элидхэлшэдые, хөөрэлдөө хэдэг хүнүүдые шэлэн оложо эльгээхыень КПСС-эй айкомуудта даалгагдаба.

Хонидые жэлдээ хоёр түрүүлхэ, абтаһан хурьгадые гарзада оруулангүй түлжүүлхэ талаар республикын хонишодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байхыень, мүн хонидые хэнзэлүүлхэ, түлжүүлхэ тухай научна хүдэлмэрилэгшэдэй, зооветмэргэжэлтэдэй, хонин ажалда хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдэй бэшэгүүдые толилжо, гаргажа байхыень «Бурят-Монгольская правда», «Бурят-Монголой үнэн», «Бурят-Монгольский комсомолец» газетэнүүдэй редакцинуудые, мүн радиокомитедые уялгалба.

Жэлдээ хонидые хоёр түрүүлхэ, хэнзэлүүлхэ талаар һайн үрэ дүн туйлаһан түрүү хонишодые, хонишодой бригадануудые, хониной фермын даагшанарые, колхозой хүтэлбэрилэгшэдые урмашуулха хэмжээ-ябуулгануудые январиин 10 хүрэтэр тодорхойлхо.

Түл абаха, хонидые ороондо оруулха, бүхы хонидоо гарза хоролтодо оруулангүй ондо оруулха талаар һайн амжалта туйлаһан аймагууд, МТС, колхоз, совхозуудта 1958 оной мартын нэгэнэй байдалаар КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые түрүүшынхэе үгэхэ. Мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын Улаан тугуудые үгэхэһөө гадна, түрүүлһэн аймагта 5 мянган түхэриг, МТС-тэ —3 мянган түхэриг, колхоз болон совхоздо 2 мянган түхэригэй шан үгтэхэ байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Аһан шадалаараа оролдохобди

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ артель Закаменайнгаа аймаг соо адуу мал олонтой колхозуудай нэгэн юм. Адуу малнай хори гаран газарта байрладаг. Зүгөөр, мал үсхэбэрилхэ хэрэг һая болотор хангалтагүйгөөр табигданхай байгаа. Илангаяа малай ашаг шэмэнь тон бага байһан юм. 1956 ондо колхознай үнеэн бүриһөө миил 425 литр һү һааһан, хонин бүриһөө оройдоол 1,3 килограмм нооһо хайшалжа абаһан байгаа. Тиимэһээ мал ажалай продукт гүрэндэ тушааха уялгаяа колхоз дүүргэдэггүй байһан юм.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэхэ аргагүй байгаа бшуу. Тиимэһээ ниитынгээ мал ажалые хүгжөөхэ хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые колхозой правлени, партийна эхин организаци абаһан байна. Хамагай түрүүндэ мал ажал дээрэ хүдэлхэ хүнүүдые шэлэн оложо, зүбөөр хубаарилан табиһан байгаабди. Комплексно хоёр бригада байгуулагдажа, бригадирнуудаарнь шадабаритай хүнүүд табигдаа һэн. Гадна, олон залуушуул, комсомолшууд болон коммунистнууд һаалишадаар, мал адуулагшадаар, хонишодоор томилогдоһон байгаа. Комсомолшууд-залуушуулай һүнэй-товарна фермэ байгуулагдаа һэн. Парти, правительствын уряада харюу болгон мал ажалай продукт бүри ехээр абадаг болохо гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга колхознай абаһан байгаа. Эдэ уялганууд бүхы колхознигуудай дунда зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Социалистическэ уялга абаха гээшэ ажал хэрэгэй имагтал эхиниинь болоно бшуу. Тиимэһээ абаһан уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы колхознигуудые элсүүлэн эмхидхэхэ гээшэ эгээн лэ шухала хэрэг болоноха юм. Энэ зорилгоор правлени, партийна эхин организаци малшадай ажал хүдэлмэриие сэгнэхэ, түлэхэ шэнэ гурим зохёоһон байгаа. Тиихэдэ, колхознигуудта һара бүридэ аванс үгтэдэг болоо.

Малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд абтаа һэн.

Партийна организаци агитколлективэйнгээ составые шэнээр хаража үзэһэн байгаа. Урда тээнь колхозой бүхы коммунистнууд, комсомолшууд агитаторнууд гэжэ тоологдодог байһан юм. Тэдэнэй заримаанинь юушье хэдэггүй һэн. Тиимэһээ партийна организаци агитколлективээ бэлэдхэл һайнтай 18 хүнһөө бүридүүлхэ гэжэ шиидээ. Агитаторнуудай семинар, зүблөөнүүдые хаһа саг соонь үнгэргэнэбди, тэдэнэй хүдэлмэриие хинан шалганабди. Агитаторнууд нүхэд Б. Санжеев, Б. Норбоев, Н. Щербаков, Б. Дармаин, В. Герасимов, Н. Сонова, Ж. Бизьяев болон бусад фермэ гү, али отарада ерэхэдээ тэндэхи байдалтай танилсаад малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө хүршэ колхозуудайнгаа байдал тухай хэлэжэ үгэдэг.

Партийна организациин үүсхэлээр һүнэй-товарна бүхы фермэнүүднай радиоприемнигуудтай, газетэ, журналнуудтай болонхой, мүн плакат лозунгнууд бии. Мүн тэндэ эд бараа худалдалга эмхидхэгдэһэн байха юм. Малшаднай хирэ хирэ болоод лэ кинокартинануудые харадаг.

Һара бүридэ малшадай үдэр үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ хабаадаһан һаалишад, мал адуулагшад болон хонишод социалистическэ мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые дууладаг, удаадахи һарада бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлдог юм.

Эдэ бүгэдэ мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нилээд туһалһан байна. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон коммунист нүхэр Эрхеевэй бригада 1957 ондо дунда зэргээр 2,8 килограмм нооһо хайшалаа. Адуулжа таргалуулха эбэртэ бодо мал адуулагша нүхэр Ганжуров малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүридэ 500—500 граммаар нэмээдэг байгаа. Бүхы колхоз соо үнеэн бүриһөө һү һаалга 1957 ондо урда жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ болоһон байна.

СССР-эй Верховно Советэй ойн баярай сессиин Хандалгада харюу болгон колхозоймнай малшад дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ социалистическэ уялгануудые абаһан байна.

1957 ондо мал ажалай продукт абалгын зарим зэргээр дээшэлбэшье, манайда дутуунууд үшөө олон. 1956 онойхидо орходоо малай тэжээл һураггүй ехээр бэлдэгдэһэн болобошье, илангаяа декабрь һарада һү һаалгаяа ехээр доошолуулһан байнабди. Мүнөө хүрэтэр үбһэ тэжээл буйлуулжа малдаа үгэхэ, үнеэдые бүлеэн уһаар уһалха хүдэлмэри үшөө һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Энэ хадаа правлениин болон партийна эхин организациин горьтойхон алдуу эндүү болоно.

Мал ажалай продукт элбэг ехээр абадаг болохо зорилгоёо эрхимээр дүүргэхын тулада партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэри эрид һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа байнабди. Манай коммунистнууд, колхознигууд малайнгаа харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулжа, үбэлэй сагта һү һаалгые эрид дээшэлүүлжэ, областной партийна конференциие угтахын тулада аһан шадалаараа оролдохобди.

С. Тарбаев,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

1958 ОНДО ЯМАР НОМУУД ГАРАХАБ

Бурят-Монголой номой хэблэлээр 1958 ондо политическэ, уран зохёолой, ажахыда зорюулагдаһан, һургуулиин үхибүүдэй үзэхэ дэбтэрнүүд, научна зохёолнууд, үйлэдбэриин-техническэ, соёл гэгээрэлэй болон орон нютагаа шэнжэлһэн олон номууд гаргагдаха юм.

Политическэ номуудһаа заримыень абажа нэрлэбэл, пролетарска интернационализм тухай Маркс, Энгельс, Ленинэй бэшэһэн зохёолнуудай суглуулбари, В. И. Ленинэй хуряангы намтар, нютагай авторнуудай хэдэн брошюранууд хараалагданхай.

1959 ондо Москва хотодо Бурят-Монголой искусство ба уран зохёолой декадын болохо байһантай дашарамдуулан уранзохёолшодой олохон номууд, ород, бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэхэ юм. Уран зохёолой номуудые урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехээр хэблэхэ гэжэ хэлсэгдээ. Тэдэнэй олонхинь Бурят-Монголой уранзохёолшодой номууд: Х. Намсараевай суглуулагдаһан зохёолнуудай 2, 3, 4-дэхи номууд, Ц. Доной зохёолнуудай нэгэ том, Ч. Цыдендамбаевай «Түрэл нютагһаа холо» гэжэ роман, С. Кузнецовой «Нэгэ замаар» гэһэн роман, Б. Мунгоновой «Хүсөөтэ гол харьялна» гэжэ роман, Белоглазовагай «Сережа Арсентьев» гэдэг повесть, Хилтухинай «Дарису» гэһэн повесть болон бусад; Ш. Нимбуевай, Д. Мадасоной, И. Киевай, Н. Дамдиновай, Ц. Номтоевой шүлэгүүдэй суглуулбаринууд болоно. Нютагай драматургнуудай хэдэн пьесэнүүд бурят-монгол арадай «Гэсэр» гэдэг аман зохёол мүн лэ хэблэгдэхэ юм. Тэрээнһээ гадна Н. Шаракшиновагай бэшэһэн «Х. Намсараевай зохёолнууд тухай монографи», Ц. Дугарнимаевай — «Ж. Тумуновай зохёолнууд тухай монографи», Г. Туденовэй — «Бурят-монгол шүлэг зохёолго» гэһэн ном, мүн баһа үхибүүдэй шаха арбаад гаран рассказ ба шүлэгүүд хэблэгдэхээр хараалагдаа. Тэрэшэлэн 1958 ондо Бурят-Монголой түүхын хоёрдохи том, эрдэмтэ-этнограф М. Н. Хангаловай зохёолнуудай нэгэ том, институдуудай научна зохёолнууд боло бусад хэдэн ном хэблэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахыда хабаатай гушаад гаран брошюра, һургуулиин үхибүүдэй үзэхэ гушан ном, үйлэдбэриин-техническэ, соёл гэгээрэлэй ба бусад асуудалнуудаар бэшэгдэһэн арбаад гара дэбтэрнүүд түсэбөөр хараалагдаа.

Бурят-Монголой номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилгоёо саг соонь дүүргэжэ, үргэн олон уншагшадтаа эрхим һайн номуудые барюулхын тула эртээнһээ бэлдэжэ байнхай. Энэ жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан олон ном илангаяа уран зохёолнууд, һургуулинуудай үзэхэ номууд мүнөө хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ эхилээ.

Д. Норбоев, Бурят-Монголой номой хэблэлэй главна редактор.

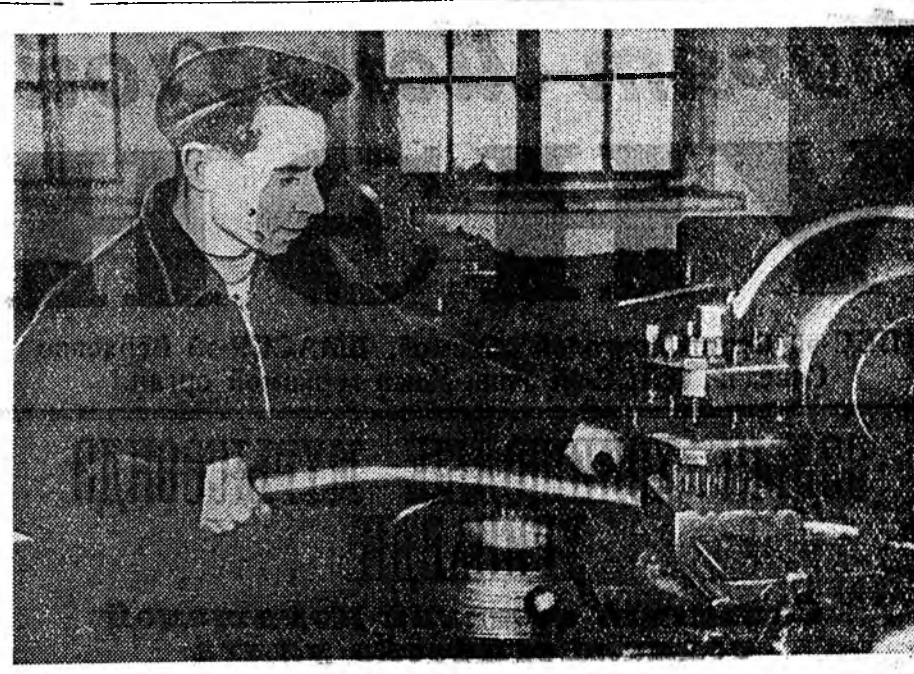

Сановский Виктор Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Халаан бүхэнэйнгөө нормые тэрэ 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Сановский хүдэлмэрилжэ байна.
Л. Хайдуровай фото.

Уралан нарижуулгын аша үрэ

„Промышленностьдахи техникые хүгжөөхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг болонхой. Социалистическэ промышленностиин олон мянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын тулада уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Машина зэмсэгүүдые шэнэдхэн хубилгадаг, бүтээсэ ехэтэй элдэб шэнэ түхеэрэлгэнүүдые зохёодог хүнүүд улам олошоржо байна.

Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын энэ хүдэлмэри Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой цехүүдтэ муу бэшээр табигданхай. Промышленна үйлэдбэри дээрэ олон жэлдэ хүдэлмэрилхэ зуураа, ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ болоһон хүнүүд заводой цехүүдтэ бии. 1957 оной үнгэрһэн 11 һарын туршада заводой уралан нарижуулгын бюрододо 690 элдэб дурадхал ороһон байна. Уралан нарижуулгын эдэ дурадхалнуудые үйлэдбэри дээрэ бараниень хэрэглэлээ һаа, жэл соо 3 миллионһоо дээшэ түхэригэй зөөри арьбалагдаха байһаниинь тодоруулагдаа. Заводой хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд шухала удхашанартай энэ хэрэгтэ творческоор хандадаг болоо. Һүүлэй үедэ оруулагдаһан үнэтэ дурадхалнуудай хэрэглэгдэһэнэй ашаар хэдэн олон станок электрын ехэ хүсэн дээрэ хүдэлдэг болгогдоһон байна. Гансахан вагон хабсаралгын цехые абажа үзэхэ болоо һаа, аяар 75 тиимэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тус цехын үнинэй хүдэлмэришэд нүхэд Чернышев, Панифидников гэгшэд хэдэн шэнэ түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, ажалайнгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадаа. Нүхэр Чернышев тиимэ ехэ эрдэмтэй бэшэшье һаа, ухаалан зохёолгын талаар ямаршье инженерһээ дутуугүй юумэ хэдэг болонхой. Энэ нүхэр хүндэ детальнуудые үргэдэг түсхай кран, шүрэб хэдэг станок болон бусад түхеэрэлгэнүүдые зохёоһон байна. Цехын хүдэлмэришэд нүхэр Чернышевые «манай инженер» гэжэ тон зүбөөр нэрлэдэг.

Паровозо-механическа цехын соло токарь нүхэр Поздеевэй ухаалан зохёоһон хүдэлмэри гансахан завод доторoо бэшэ, харин түмэр замай транспортын бэшэ предприятинуудта мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй оруулһан дурадхалай ашаар паровозой хэдэ хэдэн орёо деталь бүтээхэ технологи һайжаруулагдаһан, токарна станогой олон отолуур хэгдэһэн байна. Мүнөө тэрэ дурадхалнуудынь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлхэ, жэл соо аяар 70 шахуу мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олдоо.

Тэрэшэлэн заводой уралан нарижуулагшадай нэгэн Степан Максимович Захватихата коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Нүхэр Захватихата зориһондоо хүрэдэг заншалтай. Энэ үхэр үйлэдбэриингөө технологиие һайнаар мэдэдэг тула, хэрэглэжэ байһан бүхы зэр зэмсэ техническэ эрилтэтэйнь таарулан табихые саг үргэлжэ оролдог. Һүүлэй үедэ Степан Максимович шплинт хэдэг автоматична түсхай түхеэрэлгэ зохёобо.

Уралан нарижуулагшадай оруулһан үнэтэ дурадхалнууд саг үргэжэ харагдажа, зүбшэн хэлсэгдэжэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, оронной бусад предприятинуудта дэлгэрүүлхээр зууршалагдадаг байна. Уралан нарижуулагшад али болохоор урмашуулагдажа байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлһэн заводой уралан нарижуулагшад мүнөө жэлдэ бүри эдэбхитэйгээр, үүсхэлтэйгээр ажаллахань лабтай.

Иигэжэ паровозо-вагонно заводой уралан нарижуулагшад өөһэдөө хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ, бүтээсэ ехэтэй шэнэ зэр зэмсэгүүдые олоор хэнэ. Эдэ түрүүшүүл оролдосотой ажалаараа үйлэдбэри дээрэ техническэ шэнэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа байна.

В. Каток.

Бүхэсоюзна выставкэ

СССР-эй Культурын министерство Москвада, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй библиотекын залнууд соо номууд, плакадуудай, графикын Бүхэсоюзна выставкэ эмхидхэбэ. Манай ороной 200 гаран хэблэлэй гаргаһан 12 мянга шахуу ном эндэ табяатай.

Российска Федерациин 68 область, хизаарнууд болон республиканuудтахи хэблэлэй гаргаһан номууд түсхай залда табяатай. Бурят-Монголой номой хэблэлэй гаргаһан Бата Базароной «Сэлэнгын үер», Ц. Б. Бадмаевай «Хүүгэдтэ» гэһэн, мүн бусадшье номууд залда табигданхай.

В. Брайковская.

„Агитаторай блокнодой“ ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда болон агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ, 24-дэхи номер хэблэгдэжэ гараба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанииинь К. Малановай «Ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ехэ анхарал табиха» гэһэн статьягаар нээгдэнэ.

Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд гэһэн бүлэгтэнь: Л. Агеевэй «ПВЗ-дэхеэр байра барилга амжалтатайгаар ябуулагдана»; А. Хамагановай — «Фермэнүүдые оньһожоруулга — мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ шухала резерв мүн»; И. Николаевай «Дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй бата нэгэдэл» гэһэн статьянууд бии.

Агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө гэһэн бүлэгтэнь: «Агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүд — барилгашадай дундахи политическэ хүдэлмэриин шухала формо мүн», «Тимлюйцемстрой» трестын парторганизациин агитаторнуудай хүдэлмэриин дүршэлһөө» гэһэн статьянууд толилогдоо.

«Деклараци ба эб найрамдалай Манифестые агитаторнууд тайлбарилна», «Һаалишад культбазада юу хэнэб» гэһэн статьянууд агитационно хүдэлмэриин хронико гэһэн бүлэгтэнь бии.

Агитаторта туһаламжа гэһэн бүлэгтэнь: «1958 оной январь соо хөөрэлдөө хэхэ жэшээтэ темэнүүд ба литература» гэжэ статья хэблэгдээ.

Алмалта хэбэ

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй юһэдэхи сессиин тогтоолнуудые баяртайгаар угтажа танилсаад, ажалай шэнэ амжалтануудаар харюусажа байна.

1957 ондо котельнэ цехынхид электростанциин хэрэглэдэг хуурай ууралай 32 котёл нёдондонойхиһоо бүри олоор бүтээн гаргаа. Тиихэдэ арматурна цех жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэтээ хамта, 500 үлүүтэй мянган түхэригэй алмалта хээ. Заводой паровозно цехүүдэй хүдэлмэришэд сессиин, Пленумэй тогтоолнуудаар зоригжон, 1958 оной түсэбөөр продукци ехээр бүтээн гаргажа эхилэнхэй.

ИИГЭЖЭ БАЙХАДА ЕХЭ ҺYН ҺААГДАХА ААЛ?

(Хонхолойн МТС-эй харьяата колхозуудта үнеэд муугаар эдеэлүүлэгдэнэ, һаалишадай дүнда мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнхэй)

Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн МТС-эй харьяата колхозуудай адуу мал һайн байраар, үбһэ тэжээлээр яһала хангагданхай. Теэд эндэхи колхозууд бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй, илангаяа һү һаалгаар горьтойхон гээгдэлдэ оронхой.

Үнгэрэгшэ жэлэй 11 һара соо аймаг дотор үнеэн бүриһөө 1132 литр һүнэй һаагдаад байхада, эндэхид үнеэн бүриһөө оройдоол 983 литр һаагаа. Тиихэдэ зэргэлжэ байһан Гашейн МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриһөө 1300 гаран литр һү һааһан байха юм.

Хонхолойнхидой һү һаалгаар гээгдэлдэ ороһоной гол шалтагаанууд юуб гэхэдэ, үнеэд муугаар харууһалагдана, бирагүйгөөр эдеэлүүлэгдэнэ. Һаалишадай культурна ба ажаһуудалай эрилтэнүүд хангагданагүй, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй гэхээр.

«Победа» колхоздо 11 һара соо үнеэн бүриһөө 950 гаран литр һүн һаагдаа. Колхозой нэгэдэхи фермэ дээрэ хамта 130 толгой үнеэдэй миил 79-ниинь һаагдана. Теэд һаамхай үнеэн бүриһөөнь арайхан гэжэ үдэрэй 3 литр һүн һаагдана. Декабриин 15-һаа эхилээд һү һаалга эрид доошолжо байнхай.

—Һү һаалгатнай юундэ багаб, үнеэдтээ ямар тэжээл үгэнэбта?— гэээд һаалишадһаа асуухада, «фермымнай үнеэдтэ тэжээлэй түсхай рацион табигдаагүй. Бардаа зөөгдэдэг аад, һаянай тэрэншье асарагдахаяа болишоо. Иигэжэ һү һаалгамнай доошолжол байна»—гэжэ ахалагша һаалишан В. Чулкова мэдүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье энэ фермын үнеэд һайн шэмэтэ тэжээл мүртэй эдинэгүй, бүлеэн уһаар уһалагданагүй. Мүнөө үнеэдтэ үгтэжэ байһан силосынь малай эдихээр бэшэ: үжэжэ, сагаан бүри болошонхой. Концентрат элбэг, теэд тэрэнь үнеэдэй һүнэй гарасые хаража үгтэнэгүй. 2—3 литр һү үгэдэг үнеэд, 8—9 литр һү үгэдэг үнеэд хоёрой хоорондо ямаршье илгаагүй тон адли хэмжээнэй концентрат эдинэ.

—Иигэхээ болиёл, үнеэдэй һүнэй гарасые хаража, килограммдаа 200—200 грамм концентрат үгэе ёл,—гэжэ һаалишад хэдэ [illegible] радхал оруулһан байгаа. [illegible] дай дурадхалые колхозой п[illegible] баһал дэмжэһэн байна. Теэд [illegible] мые даагша нүхэр Галендухин м[illegible] нөө болотор энээниие оройдоошье хэрэгсээгээгүй байһаар.

Малшадта һайн байра байдал түхеэрэгдээгүй байна. Һаалишад булта гэр гэрһээ ябажа ажалладаг. Мүн фермэ дээрэ һайн улаан булан түхеэрэгдээгүй. Улаан булан нээхэ гээ һаа улүү гэршье бии. Мүнөө фермын газаа сусалашье түлеэн байхагүй. Һаалишад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэһөө байтагай, һүниндөө үхэр малаа ээлжээгээр харууһалжа хонохо гэхэдээ байрагүйдэнэ.

Колхозой 2-дохи фермэ баһал нимэрхүү байдалтай. Үнеэдтэ бүлеэн уһан уулгагданагүй. олонхинь уяада байлгагданагүй. Тэжээлэй элбэг байбашье, һүн багаар һаагдана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ һү һаалга доошолжо байна. Жэшээлхэдэ, энэ фермэдэ декабриин эхеэр 250-яад литр һүн һаагдадаг һаа, һүүлэй үедэ оройдоол 190 литр һүн һаагдаа.

Колхозой зарим фермэдэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Һаалишадай дунда тодорхой зорилгонууд табигданагүй. 1958 ондо үнеэн бүриһөө хэды литр һү һааха тухай уялгашье абтаагүй байха юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ абанхай. Малынь һайн типовой байрануудаар хангагданхай, малшадта гэр байра һайнаар түхеэрэгдэжэ үгтэнхэй. Тиигэбэшье, эндэ һү һаалга биратай дээшэлнэгүй. Колхозой 1-дэхи, 2-дохи фермэдэ 268 үнеэд харууһалагдадаг. Тэндэ үнеэн бүриһөө үдэртөө 3—4 литр һүн һаагдана. Һаамхай үнеэд түсхай [illegible]оной хэмжээгээр, һүнэйнь гарасые хаража эдеэлүүлэгдэнэгүй. Ажалай гурим һулаар сахигдана. Эдэ фермэнүүдтэ һү һаалга гансата ехээр доошолдог, үгышье һаа дээшэлдэг байха юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, үнеэдэйнгээ гараха һү дууһан һаажа байхын түлөө эндэхи һаалишад мүн өөһэдөөшье оролдоногүй.

Хэрбээ хонхолойнхид ажалай гурим нарийнаар сахяад, үнеэдээ жэгдэ һайнаар эдеэлүүлээд, һайнаар һаагаад байгаал, һаамхай үнеэн бүриһөө үдэртөө 8—9 литрһээ доошо бэшэ һү һаагдаха аргатай.

Т. Гармаев, манай корреспондент.

Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй Кокээтын пунктдэ байрын гэр олоор баригдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ 20 гаран шэнэ гэр баригдаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус пунктын хүдэлмэришэдэй поселок.
Л. Хайдуровай фото.

1958 ОНДО ХОНИДОО ОЛООР ХЭНЗЭЛҮҮЛЭЭ, УЛААН ОДОНОЙХИДОЙ ҮҮСХЭЛ ХАА ХААНАГҮЙ ДЭМЖЭГДЭНЭ

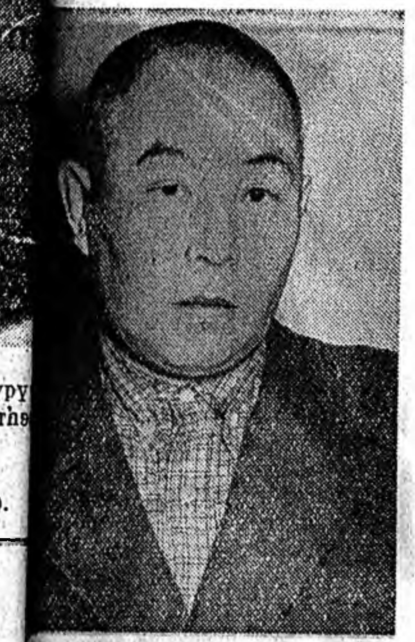

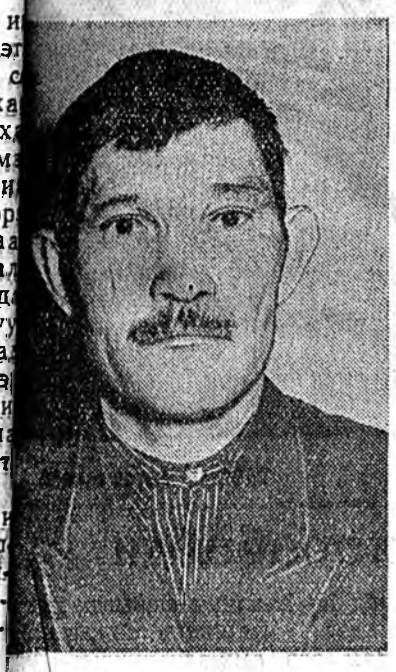

ЗУРГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошо) Тоиин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой комплексно бригадын бригадир Цыренжэпо Гармаевич Ухинов. Энэ бригадын хонишод бүхы дээрээ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа түлжүүлээ. Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозой хонишон Гавриил Иванович [...]ский. Энэ отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 171 хурьга абаһан байна.

Ехэл зүб гэжэ һананабди

Һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсөөр США-е хүсэхэ тухай парти, правительствын табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө манай колхозойхид үсэд шангаар тэмсэжэ байна.

1957 ондо колхозой хонишод зарим тэды амжалта туйлаа. Тиин 1956 онойхитой сасуулхада, нооһо абалга 170 процентээр дээшэлбэ. 100 эхэ хонин бүриһөө — 100 хурьга абаха зорилгоор июнь һарада 200 хонин искусственна аргаар үрэжүүлгэдэһэн юм. Мүнөө хоёр зуугаад хурьган абтаад байна. Абтаһан хурьгад кошарно-базова аргаар, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байнхай. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абабабди.

100 хонин бүриһөө 150 хурьга абахын түлөө тэмсэе гэһэн Хорнин аймагай «Улаан Одон» колхозойхидой үүсхэлые манай хонишод халуунаар дэмжээ. Энэ үряал ехэл зүб гэжэ бултадаа һананабди. Доторойнгоо арга боломжонуудые һайса тоолоожо үзөөд, 1958 ондо 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абаха гэжэ хонишоднай шиидээ.

Колхозоймнай отарануудта 750 толгой эхэ хонин тоологдоно. Январь, февраль һарануудта 550 толгой хурьга абахабди. Хурьгалһанайнь һүүлээр январь, февральда 350 эхэ хонидые үрэжүүлхэбди. Тиихэдэ декабрь һарада хурьгалһан 200 толгой эхэ хонидоо үрэжүүлээд, май, июнь һарада хурьган абтаха. Тиигэжэ бүхыдөө 1100 хурьга абахабди. Энэмнай 100 эхэ хонин бүридэ 150 хурьган хүртэхэ болоно. Хэрбээ энэ жэлэй эхиндэ мянган хонитой байгаа һаа, ерэхэ жэлэй эсэтэ 3 мянган толгой хонитой болохобди. Хонидоймнай тоо толгой 50 процентээр олошорхонь. Хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалхабди.

Эхэ хонидоо олоорнь хэнзэлүүлхын тулада, тэдээниие һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха шухала. Тиимэһээ эхэ хонидто нэмэлтэ тэжээл болгон концентрат, овёс, һайхан үбһэ, зелёнко, силос үгтэнэ. Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын тулада ерэхэ жэлдэ зелёнкын, кукурузын тарилгын талмайе үргэдхэхэбди.

Хонин һүрэгөө саашадань олошоруулхын тулада дүй дүршэлтэй хүнүүдые шэлэн олохын түлөө колхозоймнай правлени ехэ оролдолго гаргана. Ажал хэрэгтээ дуратай хүнүүдые хонидой отарануудта эльгээнэбди. Жэлдээ хоёр дахин хурьга абаһан хонишодто нэмэлтэ түлбэриенэ дээшэлүүлхэжэ хараалагдаа. Хонишодой гэр байранууд һайнаар заһагданхай. Энэ жэлдэ хонинной байра барихабди. Хонишодой культурна эрилтые хүсэдөөр хангаха хэрэгтэй.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бүхы арга боломжо манда бии. Тиин үгэдөө хүрэхын түлөө һайнаар оролдохобди.

Д. Гармаев, Кяхтын аймагай Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
П. Протасов, колхозой парторганизациин секретарь.

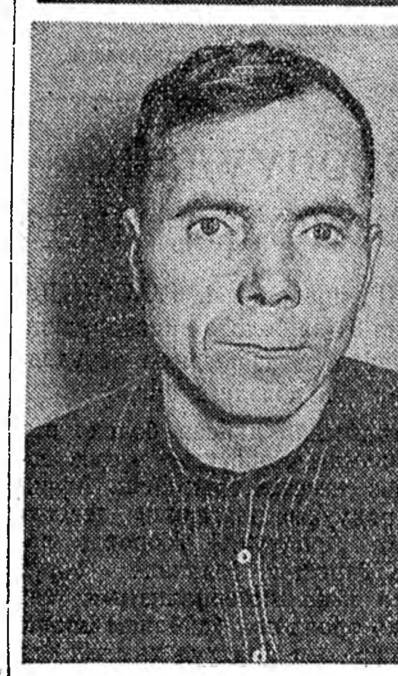

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошо) Яруунын аймагай «Победа»» колхозой хонишон Долгор Цырендоржиева үнгэрһэн жэлдэ хонин бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалаа; Бичурын аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон Сергей Андреевич Скуратов 1957 ондо хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалжа, 100 хонин бүриһөө 145 хурьга түлжүүлээ.

Хурьгалһан хонидоо ороондо оруулжа эхилбэ

[...]ээтын сомоной [...]линай нэрэмжэтэ [...]хозой отаранууд[...] хонид олоороо [...]ьгалжа эхилээ. [...]хы отаранuудта [...]һэ хурьга абаха хү[...]д — хурьгашад [...]эжэ эльгээгдэн[...]й.

[...]нэ колхоз хони[...] гол түлэб үбэл [...]ьгалуулха юм. [...]үнөө декабрьда [...]эхөөр хараалагдаһан хонидынь саг соогоо хурьгалжа байна. Һаядаа 300-гаад хурьган абтаа.

Хонишод Буда Вампиловай, Түбчин Гырыловэй, Бадма Цыденовэй болон бусадай отаранuудта хурьгад илангаяа олоор абтана. Шэнэ хурьгад кошарно-базова аргаар, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

—Хурьгалһан хонидой дундаһаа һайнуудыень шэлэн, ороондо оруулжа байнабди. Тиихэдээ тэдэ хонидто тусгаар һайн тэжээл, харууһа эмхидхэнэбди,—гэжэ колхозой зоотехник нүхэр Григорьев хөөрэнэ.

Манай корреспондент.

Зэдэ.

Хүршэнэрэйнгөө жэшээгээр

Хорнин аймагай колхозууд болон совхозой хонишод «Улаан Одон» колхозой хонишодой бэшэгтэй танилсаад, 1958 ондо хонидойнгоо тоое эрид олошоруулха зорилгоор шэнэ уялгануудые абана.

Мүнөө аймагай совхоздо, колхоз бүхэндэ энэ бэшэгые хонишод зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө арга боломжые элирхэйлэн хаража үзөөд, үбэл хурьгалһан хонидоо зундаа хэнзэлүүлжэ, олон хурьга абахаар шиидэбэ. Иимэ суглаан бүхы хонишодой хабаадалгатайгаар XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо һаяшаг болоо. Эндэхи хонишод арга боломжоёо бүридхэжэ үзөөд, 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 145 хурьга абаха гэжэ шиидэһэн байна. Колхозой түрүү хонишон Домна Лужникова, Николай Епрев 100 эхэ хонин бүриһөө 153—155 хурьга абахаар шиидэбэ. Энэ колхозой хонишод абаһан уялгаяаболотоор бэелүүлхын түлөө хонидоо һайнаар харууһална, түл абалгада эрхимээр бэлэдхээ. Мүнөө тус колхозой олохон отаранuудта түрүүшын хурьган абтаад, кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Энэ колхозой хонишод «Красный партизан» колхозой хонишодые социалистическэ мүрысөөндэ уриба.

Ц. Дандаров, манай корр.

Мархайн еша Тархай

Даншье эмхигүй болошоо

Сайн, нүхэр Тархай!

Манай Зэдын аймагай центр Петропавловка тосхондохи чайнада Та орожо үзөөгүй хат. Ороһон байгаа һаа, энэ чайна тухай өөрынгөө булан соо заатагүй бэшэхэ, «гуулииень» бултайлгаха байгаат. Би дурата дурагүй эндэ ородогби. Юуб гэхэдэ, чайнада ороошод заримдаа нилээд лэ шалажа гарадаг байна.

Тэндэ гараа угааха гэхэдээ угаалниг соонь уһанай шабхаруушье олохогүйш, мүн мылэ байхагүй. Толоон бэшүүлээд, эдеэ абахаяа кухниин онгоошходо ойртохош. Теэд, ганса повар хаанаашье хүрэжэ ядажа байха. Чайнын ондоо хүдэлмэрилэгшэдэй тэрээндэ туһалха гээшэнь тон хомор. Хүлеэжэл, тэсэжэл гарахаш. Тииһээр байтар заримдаа сухалшни хүрэжэ, юумэ эдихэшье дураншни үгы болошохо.

Эдеэгээ кухниһаа абаад столдо ошоходо хушалта клиёнконь хүсэд угаагдаагүй байдаг. Гар аршаха саарһан салфеткэ байдаггүй. Заримдаа халбага, һэрээгүйдэжэ ээлжээ хүлеэхэш. Бэшүүлһэн эдеэншни заримдаа байдаггүй. Тиихэдэнь дахин бэшүүлхэ, толоонгоо һэлгүүлхэ гэжэ һөөргөө буфет руу гэшхэлхэш.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые хаража байбашье, чайные даагша нүхэр Зарянова, аймпотребсоюзай правлениин хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр Бернаев) сожоошье татанагүй.

В. Жигжитов,
«Джидинский колхозник» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Клубаа хэзээ заһаха юм?

Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз центрһээн 4 километр газарта (Доодо Бүхэндэ) хоёрдохи клубтай юм. Тэрэ клубынь оройдоошье түлигдэдэггүй, хаа-яа кино харахада хүйтэн байдаг. Сонхонуудайнь зарим шэл тэһэрхэй зангаараа, үбэлэй түлеэн бэлдэгдээгүй.

П. Банзаракцаев,

356 мянган түхэригтэ ангай арһа тушааба

Яруунын аймагай ангуушад ангай арһа тушааха түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ байна. Тэдэнэй олониинь договороор хараалагдаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

«Победа» колхозой гэшүүн Лубсан-Цырен Дымбрылов сезоной эхилһэнһээ хойшо ангуушадай дунда түрүүлжэ ябана. Тэрэ 20 мянган түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушаанхай. 30 булга, 850 хэрмэ, 15 һолонго ба бусад ан гүрөөһэ баряа.

Ангуушан Григорий Парфенов 40 гаран булга, 2 үнэгэ, нэгэ шоно баряа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Жамсо Цыбиков, мяха-һүнэй совхозой пенсионер Бадма Цыденов ба бусад ан олоор барина.

Аймагай ангуушад 356 мянган түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушаажа, 1957 оной 4-дэхи кварталай түсэб 100 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

А. Шулунов.

Хонишон президиумдэ

Клубай сонхонууд яахадаа
Урдынхиһаа хурсаар яларбаб?
Хойно хойноһоо һубарилдаад,
Хүнүүд юундэ яарабаб?

Ажалай һүүлээр сугларжа,
Амарха, ёохороо татахань гү?
Артистнууд манайда айшалжа,
Али зүжэг табихань гү?

Үгы даа! Мүнөө эндэ
Сэндээ нүхэдынь хүндэлнэ.
Сэндэ үбгэн президиумдэ,
Сэдьхэлынь ехээр хүдэлнэ.

Түрүүлэгшэ хөөрэнэ намтарынь
Тэрэнэй ябадал һайхан даа!
Хамаг шадабари мэргэжэлынь
Хамтын хэрэгтэ зорюулагдаа.

Хорин табан жэлдэ
Хонишоноор хүдэлнэ Сэндэ.
Эршэтэй бэрхэ ажалаараа
Эрхимүүдэй тоодо гараа.

Дүрыень газетэдэ харахалта,
Республика соогоо суурхана.
Жэгтэй һайн амжалта
Жэлһээ жэлдэ туйлана.
Хайшалһан нооһоорнь бүд нэхээ һаа,
Нютагаархин барандаа хубсалхал.
Үсхэһэн хонидынь нэгэдхээ һаа,
Үргэн талаяа хушахал.

Сэндэ үбгэн баяртаа хай
Нюдөө һэмээхэн аршанхай.
Олон юумэ ухаандань
Ороно президиумдэ һуухадань.

Балшар багаһаа баяшуулай
Барлаг ябаһанаа харага.
Колхозой эмхидхэгдэхэдэ бэшүүлээд,
Хонишон болоһоноо һанана.

Сүлөө, эрхэ арадуудтаа
Совет засаг олгоо һэн.
Сэндэ абгайе үхнбүүдтэйнь
Сула һуудалтай болгоо һэн.

Хүйтэндэ, зунайшье халуунда
Хонидоо адуулжа ябаһан хүн,
Аса тармуурта, аргамжада
Альгаяа яһала холгооһон хүн.

Омогтой һуугаад президиумдэ
Олондо хүндэлүүлжэ байнал даа!
Хорин табан жэлдэ
Хонишон ябахада һайхан даа!

А. БАДАЕВ

Нэгэ һаналтан

РАССКАЗ

[...]Бутидмаа һэрин сасуу часаа [...]раадхиба. Үглөөнэй табан [...] болохоёо байгаа. Ду[...]ан хүнжэлһөө мултарха [...]раннинь үгы. Тиин, бодолго [...] болоно: ямар бүхөөр унтаа[...]б, хүдэлөөшьегүй байнаб, үдэшэ [...]бтэһэн зангаараалби. Байза, суг[...]анһаа ерэхэдэм 1 час 10 минута [...]ложо байгаа, дүрбэн час унтаа [...]йнаб. Мүнөө гараг долоо. Трак[...]рнуудые заһабарилга дүүрэхэ үды [...]эшэ гү, мүнөө үдэшэ Найдан [...]эхэ ёһотой гэхэ мэтээр бодоно.

[...]Энэ жэлдэ колхозойнгоо 100 эхэ [...]нин бүриһөө 150-һаа үсөөн бэшэ [...]рьга абаха гэжэ хамтын суглаан [...]идхэбэ. Теэд хонишод үшөө ами[...]индаа уялга абаха, һаяар хони[...]дой суглаан болохо, тиигэтэр [...]ар уялга абахаяа өөһэдөө хэлсэ[...]э, бодожо байгты гэжэ түрүүлэг[...]э захяа. Мүнөө үдэртөө Чимитсоо[...]ёо нэгэ шиидхэбэри гаргажа үн[...]эхэ байна. 100 эхэ хонин бүриһөө [...]60—170 хурьга абажа, бүрин бү[...]н түлжүүлхэ аргатайбди, теэд Чи[...]итсоо юун гэхэб...

Бутидмаагай хубсалжа байха үедэ [...]ниин харуулшан Дари хүгшэн га[...]аһаа орожо, пеэшэндэ гал түли[...]. Тиихэ зуураа:—Хонидшье олоо[...]оо хурьгалжа захалхань, энэ һү[...]индөө 5 хонин түрөө. Хурьгадайнь [...]рэ гээшэ. Моро морхогорхонууд—[...]оол ёстойл мирлуус хурьгад. Нөө[...]ил искусственна аргаар ороондо [...]руулһанайтнай аша боложо байна [...]а,—гэжэ байгаад хүхюунээр зу[...]аалба.

Бутидмаагай хубсалаад газаашаа [...]арахада, дулаахан хасарыень хо[...]он жабар шэмжэгэнүүлэн һабар[...]аадхина. Тэнгэри зүүн урдаһаа [...]идыжэ захаланхай. Бэе бэедээ эм[...]илсэжэ байһан мэтээр одо мүшэд [...]ниб аниб гэлдэнэ. Эдэнэй дундуур [...]өохи «Манай одон» ябажа байгаа[...]үй юм аа гү гээд Бутидмаа огторгой өөдэ хараадхина.

Бутидмаагай үбһэнэйнгөө томогто хүрэхэдэнь, Чимитсоо үни ажалдаа гаранхай, хонидоо эдеэлүүлдэг хорёо худараа обоохой болотор үбһэ хаяжа ябаба.

Чимитсоомнай бахатай бэрхээр хүдэлдэг хүн гээшэ хадаа гэһэн бодол Бутидмаагай толгойдо ороно, хаяһан үбһыень тэбэрижэ набтархан кормушка сөөгүүр тараана. Байза юун гээд, зохидхоноор оншыень оложо нөөхиеэ хэлэхэм ааб, гансата хэлээ һаам—урагша абажа үгэхэгүй ха гэжэ Бутидмаа шэбшэнэ.

Үбһэ тэбэрихэ гэжэ тонгойлгоноорнь Бутидмаагай дээрэ томошог үбһэн буужа, һайхан хяагай үнэр анхилба. Шэлэ хүзүүн руунь үбһэнэй бутархай, саһан орошоһон янзатай.

«Тэш... шы...ы, гыжгээ..:э» гэжэ ябажа хотогонон, хятаганан Бутидмаа хуугайлна. Чимитсоо Бутидмаагаа наада барин шангаар энеэхэдэнь, аяар холуур дуулдана.

— Би шамайе хараагүйлби, ши үбһэ тэбэрижэ байһан хүн гүш?—гээд Чимитсоо бүри шангаар шаяса энеэнэ.

Хоюулаа хорёо түшээд хүхижэ байтараа, Бутидмаа амяа татан,—Дугаршни юун гэжэ бэшэнэб даа? Хэзээ ерэхэм гэнэб?—гэжэ асууба.

— Һайн ябанаб гэнэ, ерэхэ хабар армиһаа табигдаха юм ха.

Зай, ши суглаанайнгаа һониниие хөөрыш даа,—гээд Чимитсоо хөөрэлдөөгөө ондоо удхатай болгоодхино.

— Яһала һонин суглаан болоо. Колхозойнгоо энэ жэлдэ дүүргэхэ уялга тухайда хэлсээ. 100 эхэ хонин бүриһөө 150-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гэлсээбди. Тиихэдэ хонишод тус тустаа амяараа уялга абаха, һаяар хонишодой суглаан болохонь. Ямар уялга абаха тухайгаа хэлсээд байхат гээ.

Һүүлээрнь нэгэ хэды соо абяа шэмээгүй болоод байба.

— Ши юун гэжэ һананабши, Чимитсоо?

— 1957 ондо 100 хонин бүриһөө 120 хурьга, хонин бүриһөө 4 килограмм 200 грамм нооһо хайшалаа һэмди, тэрээнһээ доошонь оруулаагүй һаамнай һайн байгаа гэжэ һанагшаб,—гэнэ Чимитсоо.

— Хэрбээ бүхы хаба шадалаа гаргаа һаа 100 эхэ хонин бүриһөө 160—170 хурьга абажа, хонин бүриһөө 5—6 килограмм нооһо хайшалжа шадаха ха юм бибди. Правлени маанадта туһалха, нэмэри тэжээлшье үгэхэ байха.

— Гараһан лэ хурьгад хуу манай ха юм, урид һайрхаад яахамнайб,—гэбэ Чимитсоо.

— Һайрхахын тулада бэшэ, харин Америкые хүсэхын түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэн хубитаяа оруулха гэжэ уялга абана ха юм. Манай колхозой малшад булта шэнэ уялга абажа байна.

— Ши агитатор болоо гүш?—гээд Чимитсоо Бутидмаа тээшэ хараадхиба.

Үдэшэ болотор хөөрэлдөөгөө зогсоогоо һаа дээрэ ха гэжэ Бутидмаа бодоод, үбһэеэ сүшээгтэ зөөжэ захална...

Дулаан үдэр болохо янзатай байгаа. Баруун хойто Бархан үндэрэй оройгоор няалдаһан барбагар үүлэнһээ бэшэ тэнгэриин шарайе хубилгаһан тэмдэгшье үгы. Хожом хурьгалха хонидоо иимэ дулаахан үдэр бэлшээгээ һаа, һонирхожо садатараа эдеэлээд ерэхэ, центнер хахад үбһэншье алмагдаха һэн гэжэ Бутидмаа бодоно.

Чимитсоошье тиигэжэ һанаһан хэбэртэй. Хээли ехэтэй болоһон хонидоо илгажа, нэмэлтэ тэжээл эдюулнэ.

—Чимитсоо, дэлэннэһэн хонимнай олон болоно гү?—гэбэ.

— Хоёр зуу һайса гараа.

— Эдэнэйшни хурьгаламсаар үни болонгүй—январь, февраль соо ороондо оруулхадамнай, тахюутангүй хурьгалха байха,—гэжэ Бутидмаа баяртайгаар ажаглаба.

Чимитсоо харюу хэлэбэгүй.

Хөрёогой хаамаг нээгдээд, Бутидмаа гартаа модо туланхай — хонидойнгоо хойноһоо алхалба. Һүүлээ сахаригтуулжа нюрган дээрээ хаянхай Хоройшонь дахалдана.

Сэбэр агаар сээжэ худар буляалдаад, амилхада угаа хүнгэн болоно.

Бутидмаа нэгэ һонирхолтой юумэ һанана хэбэртэй, гэнтэ миһэд гээд абана. Тиигэжэ ябахадаа эгэшэг хонгёохоноор иигэжэ дуулана:

Баян сагаан Курумкамнай,
Бархан уула шэмэгтэй юм.
Барандаа һургуулитай үетэмнай
Байдалаа һайханаар гоёонхой юм.

***

Хабтагай сагаан Курумкамнай
Хэшэгтэй дэлгэр нютаг юм.
Хүхюутэй, зугаатай үетэмнай,
Колхозоо һайханаар гоёонхой юм.

***

Үргэн сагаан... гээд татажа байтараа гэнтэ зуг татан таһалдуулжа, абяагүй болошоно. Нэгэ хонёо хараад гэмэржэ эхилбэ:—Яажаш харангүй гаргаабибди. Жэл бүри эхирлэдэг хониие обёороогүй гээшэбибди, мүнөөшье жэл эхирлэхэ байха, хээлиншье ехэ болошоо. Эрьюулээд бариха гэхэдэ, тэрэнь солбоноор һүрөөд, хонид руугаа шургашана. Тиихэдэнь Бутидмаашье баярлажа, гэмэрхээ болино. Часаа харахадань, үдэһөө үлэжэ байба. 3—4 час ябуулаад бусана бэзэб гэжэ бодоод, хонидойнгоо урдань гараба. Хонидой эдеэлхэдээ бэрхыень адаглан һамаарна. Хурсахан туруугаараа малтаад ябахадань, саһан дорохи хагдан барбаганаад лэ гарашана. Хушуунуудынь хүрэбэ гү гэхэтэй сасуу бутуулануud һалажал байба. Мүн нилээншье болобо ха. Дүрбэн час болуутай ябана. Үшөөшье нэгэ бага байгаа һаа байхаар аад, Бархан уула тээһээ гараһан барбагар үүлэнүүд ашаагаа даажа ядаһандал доохонуур бөөгнэрхэдэнь хонидоо тэхэрүүлжэ захалба.

Хонидой холо ошоогүй ябатар, хүрилэн хүрэжэ ерэһэн түрүүшын үүлэнһөө абаахай саһан аалиханаар бударжа захалба.

Гэрыншье балай холо бэшэ, ехэд[...] хоёр модо болохоор. Саа[...]лохо бүреэ саһан бүри түр[...], һалхитай болоод бордоһо[...]эдэжэ захалба.

[...]рдоһон шанха урдаһаань ша[...]үлеэжэ, хонид ябахадаа бүрие һаа шалай болоно.

Нилээд удаан ябабашье, газар хороногүй. Саг харахадань 6-һаа үлэжэ ябаба. Зуугаад сажанһаа нааша юумэ харагдахаа болинхой. Часгүй һаа—үдэрщье, һүнишье байһыень ойлгохоор бэшэ.

Хонид тараал һаа алдагдашаха гэжэ һанахадаа, Бутидмаагай зүрхэн лус-лус сохилон шэхэндэнь дуулдахадал гэнэ. Тиигээд хонидоо гэрэй һууриин тухайхан газарта монсойтор суглуулаад, аалиханааршье һаа урагшаа дабшана.

— Мүнөө Чимитсоо хонидоо уһалжа, эдеэлүүлжэ хаагаад, хурьгадаа хүхүүлжэ байна ёһотой. Хурьгадаа эдеэлүүлэмсээрээ намайе бэдэржэ ерэхэл байха, нохойгоо ябуулаа һаам дээрэ ха, дахуулаад намайе олгуулха,—гэжэ Бутидмаа бодоод, гэр тээшэнь Хоройшоёо үлдэбэ.

Чимитсоогой хурьгаяа хүхүүлжэ байха үедэ хотоной үүдэн түрд гээд, нэгэ хүн орон сасуу:—Бутидмаа!—гэжэ аяар үүдэнэй тэндэһээ ооголбо.

— Аа, Найдан ерээбши. Һайн хүн һанаагаараа гэжэ, саг дээрэ ерээлши.

— Хонид хурьгалжа эхилээ гээд, трактор заһабарилагшадай заримые хонишодто туһалалсахыень эльгээгээ. Тиигээд би таанадта ерээб, үглөө колхозһоо үшөө хүн ерэхэ,— гэжэ Найдан хэлэбэ.

— Һайн даа. Газаа шаргатай морин уяатай байха, шарга дээрэнь үбһэ хээрэй. Хоройшые дахуулаад Бутидмаада ошо. Энээхэн зүүн урда, холо бэшэ байха. Шуурганда һаатаа ёһотой, хонидынь шаргатай үбһэ дахажа ерэхэ байха, түргэн яба!

Тэрэ дары хатарша мориной табараан, хонгёо хоолойн ханхинаан холо ошохо бүринь аалидаһаар, дуулдахаа болино.

Балайшье үни болоогүй... Эсэнхэйшье һаа хүхюутэйнүүд, столоо тойрожо һуугаад, тоһолиг шүлэ халбагадажа байха үедөө, Бутидмаа урин дулаан нюдөөрөө Чимитсоо тээшээ хаража:

— Үглөөгүүр хэлсээшээ яахабибди,— гэбэ.

Юун гэжэ? А, 100 эхэ хонин бүриһөө 160—170 хурьган, хонин бүриһөө 5—6 кулограмм нооһон гэжэ гү?

— Тиимэ,— гэбэ Бутидмаа.

— Шинии хэлээшээр болог, — гээд Чимитсоо ута һорьмоһотой харахан нюдөө анин байжа, аалиханаар дохид гэн, нэгэн һаналтайгаа мэдүүлбэ.

Н. ЖАМБАЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Бирма ошохоёо мордобо

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци декабриин 30-най һүни «ТУ-104» самолёдто һуужа, Москваһаа Рангун мордоо. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. П. Тарасов делегациие толгойлно. СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд С. П. Бабаевский, Б. Г. Гафуров, П. И: Доронин, Р. Курбанов, А. В. Скверняк гэгшэд делегацида оролсоно.

(ТАСС).

Бен-Гурионой правительство тушаалһаа буугаа

ТЕЛЬ-АВИВ, декабриин 31. (ТАСС). Правительствыемни тушаалһаань буулгыт гэһэн мэдүүлгэ Израилиин премьер-министр Бен-Гурион президент Бен-Цвидэ декабриин 31-дэ бариба.

Декабрь һара соо Бен-Гурионой правительствын гэшүүдэй дунда гадаадын политикын асуудалнуудаар ехэ арсалдаа, тэосолдоон болоһон байна. Правительстводо ородог «Ахдут Авода» болон Мапам гэжэ партинууд Израилиин засагаархидай ябуулжа байһан гадаадын политикые буруу гэжэ тоолоһон байна.

Һаяхан Израилиин сэрэгэй түлөөлэгшэд буу зэбсэг худалдажа абахаяа Бонн эльгээгдэбэ, тиихэдэ Израиль НАТО-до оруулагдахаяа байна гэһэн зар тунхаг хэблэлдэ бии болоһон байгаа. Тиимэһээ Израильнай саашадаа яахань гээшэб гэжэ олониитэ һанаата болодог болоһон юм. Сэрэгэй түлөөлэгшэнэрые Бонндо эльгээхые зүбшөөгты гэжэ бүхы партинуудай үмэнэ Бен-Гурионой эрилтэ табихадань «Ахдут Авода» болон Мапам партинуудай түлөөлэгшэнэр энэ эрилтыень дүүргэхэһээ арсаа һэн. Ушар иимэһээ, Бен-Гурионой правительстводо орогшодой ондо ондоо һанамжа баримталдаг болоһон дээрэһээ, правительствые тушаалһаань буулгаха гэһэн мэдүүлгэ Бен-Гурион президентдэ бариха баатай болоо.

Шэнэ правительство дахин байгуулха гэһэн даабари Бен-Гуриондо президент үгэжэ болохонь ха гэжэ хөөрэлдэнэ.

„Промышленна продукци эрид багаар абтадаг болобо, хүдэлмэришэд олоороо ажалһаа хаюулна, предприятинууд хаагдана..."

США-гэй экономико шэнэ жэлэй урда

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 30. (ТАСС). Ороной экономическа байдал тухай хэлэхэдээ Американ хэблэлэй ехэ уруу дуруу болоһониинь харагдана.

1957 оной хэдэн һарын туршада ороной экономико ехээр муудажа, жэлэй эсэс багаар промышленна продукци урдынхида орходоо эли бодо багаар гаргагдадаг болоо, хүдэлмэришэд олоороо ажалһаа хаюулна, предприятинууд хаагдана, худалдаа наймаан багаар хэгдэдэг боложо, захилнуудай тоо үсөөрбэ гэжэ «Юнайтед Стейтс Ньюс Энд Уорлд Рипорт» журнал һүүлшынгээ номерто бэшэнэ.

Байдалай иимэ хатуу шанга болоһон дээрэһээ правительство хэдэ хэдэн хэмжээ абаха баатай болоһон байна. Тусхайлбал, сэрэгэй захилнууд, илангаяа авиационно промышленностьда ехэ болгогдоо. Мүн сэрэгэй байрын ба бусад барилгада хэдэ миллион доллар президентын захиралтаар гаргагдаһан байна. Гэбэшье, эдэ бүгэдэ ороной экономическа байдалые ехээр һайжаруулжа шадахагүй, тиимэһээ США-гэй экономико саашадаа улам доройтон муудаха гэжэ журнал бэшэнэ.

США-гэй мүнөөнэй экономическа байдалай муудажа байһан тухай хэдэн жэшээнүүдые журнал харуулна. Булад хайлуулдаг промышленностиин гол газар болохо хэдэн городуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй дүрбэнэйнь нэгэ хуби хүдэлмэригүй болошонхой, үлэгшэдынь недели соо хүсэд хүдэлнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал битуминозно нүүрһэн 16 процентээр багаар абтадаг болонхой. Мүн Американ түмэр замуудаар ашаа шэрэлгэ ехээр хороо. Түмэр замай олон компанинууд хүн зониие шэрэдэг поезднуудые һаяар үсөөлхэ гэжэ шиидэнхэй.

Хүн зоной хэрэглэдэг эд бараан багаар худалдагдадаг болонхой. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлэй туршада США-да телевизорнүүд 16 процентээр үсөөнөөр худалдагдаа гэжэ журнал бэшэнэ.

Чехословакиин республика. Үндэр Татры гэжэ нютагта баригдаһан амаралтын гэрнүүдтэ, санаторинуудта электроэнерги дамжуулан оруулагдажа байна. Тэндэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэрилэгшэдтэ советскэ вертолёдууд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Эдэ вертолёдууд 9 центнер хүрэтэр шэгнүүртэй барилгын материалнуудые ямаршье үндэр газарта хэдэн минутын турша соо абаашажа үгэдэг байха юм. Саашадаа эдэ вертолёдуудаар эдеэ хоол, түлихэ түлишэ курортын газарта, абаашагдадаг болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ашаа тээһэн советскэ вертолёт ниидэжэ ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференцидэ

КАИР, декабриин 31. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференциин ээлжээтэ пленарна заседанинууд декабриин 31-дэ боложо, зүбшэхэ зүйлэй юрэнхы асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэн болоо. Эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө, хархис этэгээдүүдтэ, империалистическэ хорото ябуулгануудта эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Ази, Африкын арадууд саашадаа нягта холбоотой байха ёһотой гэжэ бүхы үгэ хэлэһэн хүнүүд онсолон тэмдэглэбэ. Холбоото Штадуудай, Англи болон Франциин ябуулжа байгаа империалистическэ политикые делегадууд зэбүүрхэн буруушаагаад, колониальна богоолшолгоһоо Ази, Африкын оронуудые сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табина.

Үглөөнэй заседани дээрэ Ливиин делегациие толгойлогшо эль-Загалаи түрүүлжэ үгэ хэлээ. «Бидэнэр бэеэ даанхай байдалтай болонхойбди. Гэбэшье, манай ороной газар дээрэ Франциин, Американ болон Англиин базанууд болон сэрэгүүд байһаар зандаа. Тиимэ болохолоороо, манай орон урдынхидаал адли тэдэнэй эзэрхэлгэ, хинамжа доро байһаар гээшэ».

Мадагаскарай арад зониие империалистнуудай богоолшолон дарлажа байһан тухайнь Мадагаскарай түлөөлэгшэ Раджаофера Морис хөөрэжэ үгэбэ. Франциин империалистнууд эндэхи ажалшадай газарыень буляан абажа, гадаадын хүнүүдтэ үгэнэ. Мадагаскарай арад зон бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Удаань Мароккын делегат Мохаммед Хасан эль-Визани үгэ хэлээ. «Империализм хадаа арадуудай, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй хорото муухай дайсан гээшэ» гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Мароккын арад зоной үсэд шангаар тэмсэһэн дээрэһээнь Франци Испани хоёр Марокког бэеэ даанхай байдалтай болгохо баатай болоо һэн. Гэбэшье, орон доторнай империалистнууд мүнөө болотор эзэрхэһээр зандаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Мароккын арад зон Американ, Франциин болон Испаниин империализмда эсэргүүсэн, өөрынгөө газар дээрэ гадаадын сэрэгэй базануудые байгуулхагүйн түлөө тэмсэнэ. Мароккын арадай буруушааһаар байтарынь, Американ стратегическэ базанууд Мароккодо байгуулагдаа юм. «Эдэ базанууд усадхагдажа, гадаадын бүхы сэрэгүүд Мароккоһоо гаргагдаха ёһотой. Бидэнэр сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн политика ябуулха ёһотойбди» гэжэ Мароккын делегат мэдүүлээ.

КАИР, январиин 1. (ТАСС). Декабриин 31-дэ болоһон пленарна заседанинууд дээрэ юрэнхы асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэн болоо.

«Бүгэдымнай дайсан болохо империализмда эсэргүүсэн хүсэеэ нэгэдүүлэн тэмсэе» гэжэ Ази, Африкын арадуудые Нигериин делегат уряалаа. Арадуудай хоорондо арсалдаа гаргажа, тэдэниие эбгүй болгохо гэжэ империализмын саг үргэлжэ оролдожо байбашье һаань, Ази, Африкын арадууд хамтын ехэ хүсөөр колониальна дарлалта эмхидхэгшэдые бута сохин, бүрин усадхаха гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Оманда эсэргүү хэгдэжэ байгаа Англиин добтолго тухай Оманай түлөөлэгшэ Мухаммед эль-Харси хэлээ. Англиин сэрэгүүд Оманиие зэрлиг муухайгаар һандаргажа байна, амгалан һуудалтай хүнүүдые алана гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиигээд эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай болохын түлөө Оманай арад зоной тэмсэжэ байһан тухайнь тэрэ хөөрөө.

Удаань Тунисай, Лаосай, Суданай, Занзибарай, Сенегалай, Кениин, Тогын болон бусад оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Советскэ делегациие толгойлогшо Ш. Р. Рашидовай хэлэһэн үгые конференциин делегадууд анхарал ехэтэйгээр шагнаа.

Ази, Африкын олон ороной арадуудые түлөөлһэн тус конференциин удхашанарынь сэгнэшэгүй ехэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ази, Африкын 29 гүрэнэй сугларжа үнгэргэһэн, Бандунгска конференци колониализмые хатуу шэрүүнээр буруушаагаад, эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байлгын алдарта гол ёһонуудые тунхаглаһан байна. Советскэ Союз эдэ гол ёһонуудые сум дэмжээ, мүн дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ олон оронууд гадаадынгаа политика ябуулхадаа, эдэ гол ёһонуудые баримтална. Ази, Африкын арадууд хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ гэжэ эрид шиидэһэн тухайнь түүхэтэ Каирска конференциие зарлаһан ушар гэршэлнэ. Ази, Африкын арадууд жэл ерэхэ бүри һаналаа улам нэгэдэнэ. Энэ нэгэдэлыень ямаршье хорото хүсэнүүд эбдэжэ шадахагүй.

Зүүн зүгэй арадууд бэеэ даагаад хүгжэжэ, ороноо һалбаруулжа шадахагүй гэһэн колониализмын үзэл бодолшодой үгэнүүдэй худал хуурмаг байһыень советскэ Дунда Азиин болон советскэ Закавказиин республикануудай ажабайдал эли тодоор гэршэлэн харуулна гэжэ Ш. Р. Рашидов онсолон тэмдэглэбэ.

США-гэй хүн зоной тоо

ВАШИНГТОН, декабриин 31. (ТАСС). 1958 оной январиин 1-нэй мэдээгээр, Американ Холбоото Штадуудай хүн зоной тоо 172.800 мянга болоо. Жэлэй туршада хүн зонойнь тоо 3 миллионоор олошорһон байна.

Пакистанай хүн зоной тоо

КАРАЧИ, декабриин 31. (ТАСС). Пакистанай хүн зоной тоо 83.603 мянга болобо гэжэ «Морнинг Ньюс» газетэ мэдээсэнэ.

6 жэлэй туршада ороной хүн зоной тоо 8,5 миллионоор нэмээ.

Олон үхибүүтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Зүүн Сибириин түмэр замай Мостовая станциин дэргэдэхи тосхондо ажаһуудаг гэрэй эзэн эхэнэр А. Л. Афанасьева, Бабушкин городой гэрэй эзэн эхэнэр Ж. Е. Серебрякова, Улан-Удэ городой Советскэ районой гэрэй эзэн эхэнэр П. Л. Тимофеева, Иволгын аймагай Иволга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Фомичева гэгшэд 9 үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэдэг нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаа.

8 үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 8 эхэ «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаба. Тэдэнэй тоодо Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой гэшүүн Саможап Бальчинова, Сэлэнгын аймагай Поворот тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. П. Мангирова, Хэжэнгын аймагай Вознесенск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. Ф. Пятенко, Заиграйн аймагай Карымка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Т. М. Сазонова болон бусад бии.

7 үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэнэйнгөө түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 12 хүн шагнагдаба.

«Эхин медаль» гэжэ нэгэдэхи шатын медаляар 23 эхэнүүд, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 44 хүн шагнагдаһан байна.

КЯХТЫН АЙМАГТА

БҮЛЕЭН УҺАН ҮНЕЭДЫЕ ҺҮТЭЙ БОЛГОНО

Республикын түрүү малшадай дүй дүршэлые хэрэглэн, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үнеэдээ бүлеэн уһаар уһална. Тэдэнэр түлеэ ехээр гаргашалхагүйн тула тэжээлэй кухни соо томо бак табяад, тэжээл ууралтуулдаг котёлһоо хоолой татажа бак соохи уһаяа халаана.

Бүлеэн уһаар үнеэдые уһалхада ехэ ашагтай байба. Мүнөө һаалишад урданайхидаа орходоо үдэр бүхэндэ 30—40 литрээр ехэ һү һаадаг болоо.

ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Погранична МТС-тэ ерэхэ хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүд, машинануудые заһабарилха хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулагдажа байна. Запасной частьнуудай дутамаг байбашье һаань, механизаторнууд бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэжэ, даалгабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Тиин тэдэнэй заһабарилһан машинанууд һайн сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Мүрысөөшэдэй дунда заһабарилагшад Михаил Халимов, Петр Зарубин гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана. Тэдэнэр халаан бүхэнэйнгөө даалгабариие 120—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн тэрэшэлэн механизатор Нахмадин Ахметзинов сеялкэнүүдые заһабарилха зуураа, даалгабаряа 110—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ОЁДОЛОЙ ФАБРИКАДА

Кяхтын оёдолой фабрикын эмхитэй коллектив жэлэйнгээ даалгабари үшөө октябрь һарада дүүргээд, ажалайнгаа эршые улам шангадхан ажаллажа байна. Илангаяа нүхэр Уваровай хүтэлбэрилдэг цех һайн жэшээ харуулна. Энэ цехын коллектив үдэр бүхэндэ халаанайнгаа даалгабари 120—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Бригадануудай дундаһаа нүхэр Бутусинагай бригада шалгарна.

Декабриин 15-най мэдээгээр фабрика жэлэйнгээ даалгабари 145 процент дүүргээ.

ХУРЬГАД АБТАЖА БАЙНА

Аймагай совхоз, колхозуудта хурьгад олоор абтажа байна. Гансахан Кяхтын совхоздо 300 шахуу хурьгад абтаа. Шэнэ түл кошарно-базова аргаар, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээгдэжэ байна. Совхозой түрүү хонишон Р. Цыдыпова 22 хонинһоо 26 хурьга, Ф. Файзилина 20 хонинһоо 23 хурьга, Мария Ревякина —18 хонинһоо 24 хурьга абаад байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Балдановай отарада 140 хурьгад абтаад байна.

А. Михайлов.

Уранзурааша В. Жариновай зураг. **ТАСС-эй фотохронико.**

Хэмэл одо харабабди

Һаяхан нэгэ үглөөгүүр һургуулидаа ошожо ябаабди. Хабарзаанай үндэр уляаһан соогуур һубарилдан ябатарнай,

—Үхибүүд, тэрэ харыт, хэмэл одон!—гэжэ байгаад, Бориснай тэнгэри өөдэ заажа, шанга шангаар хашхарба.

Бидэ пионернүүд, хэмэл одо хараһандаа хизааргүй ехээр баярлаабди, түрэл оронойнгоо наукын айхабтар ехэ амжалта туйлаһандань омогорхонобди.

Хэмэл одоной улаан дүлэ татан үнгэрхые харахадаа, бидэ бүри һайнаар һурахабди гэжэ бэе бэедээ тангариг үгөө һэмди. Манай эхэнүүд һү һаалиин фермэдэ хүдэлрилдэг. Һаалиша эжынэрйн улам ехэ амжалтануудые уй... хынь тула шадал соогоо тһал... гэжэ оролдодогбди. Тугал ар... һалсадаг, малай байра сэбэрлэ... дэг, үбһэ тэжээл гаргалсадагнез... тэ дабһатай уһа үгэдэгбди. Мү... Борис Валерий хоёрнай ээды... һаалсадаг, Борис эжынгээ яха... колхозой центр ошоходонь, үне... һаагаа.

Борис Жигжитов, Са ба... Дарима Доржиевууд/псан... ба Валерий Доржиев...

Закаменай аймагай Дабаа... эхин һургуулиин һурагш...

Элдэб һонин

✪ Бурят-Монголой зооветеринарна институтда шатарша чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө факультет хоорондын мүрысөөн болоо. Энэ мүрысөөндэ факультет бүхэнһөө 15 эрэшүүл, 5 эхэнэр хабаадажа, 4 үдэрэй туршада тулалдаба. Урда жэлнүүдтэ институдай чемпион байһан ветеринарна факультет технологическа факультедтэ шүүгдэшоо. Абажа боломоор 60 очкоһоо 33,5 очкотой болоһон агрономическа факультет институдай чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэһэн байна.

М. Балдуев.

✪ Республикымнай дуу, хатарай ансамбль Зэдын аймагай «Эрдэм» колхоздо ерэжэ, наада табяа. Артистнуудай дуулаһан дууе артелиин гэшүүд һонирхон шагнаһ... хатарыень гоёшоон хараһан бай... Саашадаа үе үе болоод лэ колх... домнай ерэдэг, һонирхуулдаг б... гыт гэжэ колхознигууд уриба.

Д. Доржие...

✪ Закаменай аймагай ангуу... агнууриин сезониие эмхитэй һ... наар үнгэргэжэ байна. Залуу анг... шан С. Жамбалов сезон соогоо ... булга, 200 гаран хэрмэ барижа, ... магай «Заготживсырьегой» кон... родо тушаагаад, 7000 түхэриг м... гэ абаа. Мүн ангуушад Б. Доржи... Р. Базаров, Р. Гончиков болон ... сад 5—5 булга, 300-гаад хэрмэ ... шаажа, ехэ мүнгэ, эд бараа абаба...

Ф. Цыденжапов

ЯНВАРЬ

(Бурят-Монголой байгаалиин календарьһаа)

Манай республикада январь эгээн хүйтэн һара гэжэ тоологдодог. Энэ һара соо 30—40 градус, хойто аймагуудта бүришье шанга хүйтэн болодог. Январь—саһа багатай, һалхигүй сэлмэг һара юм. Энэ һарын түрүүшын хахадта, илангаяа, Байгал шадархи нютагуудта һалхилдаг байна. Хүйтэн үдэрнүүдтэ тооһо татажа, тала дайда манатан харагдадаг.

Январь соо үдэр нэмэжэ, хүйтэн шангардаг. Энэ һарын 10-даар үдэр 23 минута шахуу нэмээд байха. Харин һарын эсэстэ 1 час 21 минутаар ута боложо, игаабаритай үдэрнүүд эхилхэ.

Һаари хүйтэн үдэрнүүдэй забһараар, заримдаа сэлмэг—наратай үдэрнүүд боложо, дал дээрэхи саһан хайлан байдаг. Иимэ үдэрнүүдэй болоходо, борьболоонууд бүлэг бүлэгөөрөө хөөрсэгэнэлдэн, хабарайхяар дожогонолдодог. Теэд, дахяад таб яб хүйтэршэнэ. Январиин түрүүшын хахадта Байгал далай үргэлжэ дээрээ мүльһөөр хушагдана.

Хүр хүнгэрэг улам зузааржа, боро гүрөөһэн, хандагай, буга гэхэ мэтын амитадта хүндэ саг тохёолдоно. Боро гүрөөһэн тэрэнги, уляангир ба бусад мододой залаа һалаануудые эдидэг бшуу.

Январиин һүүл багта шонын ороон эхилдэг.

Манай республикын үнэтэ ангуудай нэгэн болохо булган ехэнхидээ үндэр хада хабсагайда байрладаг юм. Үбэлдөө энэ ангай мүрые хаа хаанагүй хаража болохот. Булган олон янзын тэжээл хэрэглэдэг. Ехэнхидээ хулганаа, хүдүү гэхэ мэтые, заримдаа жэмэс эдидэг.

Шандаган һүниндөөл хоол бэдэржэ гарадаг. Һайр, хура, хүдүү гэдэг шубууд ехэнхи сагаа саһан хүнжэлэ доро хэбтэжэ үнгэргэнэ. Хоол бэдэржэ иишэ тиишээ ниидэхэ баатай болодог.

Торхируу гол горхоной ольтирог. ойн соорхой гэхэ мэтэ — саһа багатай газарнуудаар байрладаг. Хирээ тосхонуудта дүтүүр байдаг.

Зарим жэлнүү... манай энээгүүр үб... жэхээ хойто зүг... ерэһэн сагаан бэгсэ... үзэгдэдэг. Энэ шубу... олон хулганаатай га... рые бэдэржэ байр... даг.

Нарһан модотой ... тужада эреэн тонш... үзэгдэдэг, бүх... үдэртөө модо тоншо... эдихэ хоол бэдэр... байна. Январиин ... багта булжамуурай ... рүүшын абяан та... дайдаар дуулда... эхилхэ. Энэ шубу... манай нютагта үбэл... дэг.

Зарим нугаһад ... гар мүрэнэй хар... нуудта эшээлэн үб... жэдэг. Һүниндөө Ба... гал далай худар ни... дэн ошожо, мүльһэн... забһар соо хоно... байһыень һаяхан ... хүүгэй зоологууд эл... рүүлбэ.

Баабгай, зумбара... жэрхэ, доргон, тарб... ган эшээндээ амарх... унтадаг. Гэбэшье, э... амитад хоорондоо он... илгаатай. Тарбагана... һэгээ орогүй унтах... да. баабгай һэргэл... байдаг.

И. Котов.

Редакторай орлогш...
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора — 32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05. местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00622. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 5762.